

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-uicza 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVVYOMDÁJA (Jókai-utca 4. sz.)

A kötött birtokok.

Azt írja *Meszlény Lajos* országgy. képviselő a „Székesfehérvári Hírlap“ vasárnapi számában megjelent levelében, hogy: „meg kell kérdeznünk a néppárttól, vajjon a majorátusok, szeniorátusok és nagy kötött birtokok fenntartását, mint igazi néppárt, a nép igazni érdekének tartja-e? — vagy nem tartaná-e helyesebbnek, ha e roppant területű birtokon derék magyar községek alakulnának, hol a szegény nép is szerezhetne magának megtakarított pénzen egy kis fekvő birtokot?“

Nagyon csodálkoztam a képviselő ur ezen óhajtasán és pedig azért, mert ennek a kérdésnek fészegetését eddig csak inkárnátus zsidó lapokban olvastam. Magyar és keresztény szellemű újságaink nem tudtak lelkesedni azon, hogy azok a magyar birtokok, a melyek századokon keresztül magyar kézben voltak, most a zsidók kedvéért közpredára dobbassanak.

Mert, kérdezem, ki vesz ma Magyarországon földbirtokot? A képviselő ur mindenestre tudhatja és meggyőződhet róla, hogy magyar embernek rég nincs erre pénze és hogy az új földesurak 90 százalékban zsidókból kerülnek ki. A magyar gazda boldognak nevezi

magát, ha ősei földjét megtarthatja, terhek, adósságok nélkül megőrizheti, de hogy újabb földbirtokokat szerezhessen, az a lehetlenséggel határos. A keresztény nagybirtokosok jórészt adósságokkal küzdenek, a középbirtokosság, a nemzet gerincze kivészőfélben van, a kisgazdák pedig szedik a vándorbotot és vándorolnak ki Amerikába, vagy a zsidók szolgáivá lesznek. Hogy földbirtokokat vásároljanak megtakarított pénzüikön, erre azt hiszem, csak *Meszlény Lajos* országgy. képviselő ur gondol.

Nem arról van ma szó, hogy a magyar gazda újabb birtokokat szerezzon, hanem első sorban arról, hogy a régit, a drágát, a mely apáinak verét és könnyeit beitta, hogy azt magának megtarthassa, hogy kiszorulóinak erőszakossága és firtangjai ellenében védelemben részesüljön. Erre kell törvényeket hozni. Le kell szállítani a földadót, meg kell állapítani a létminimumot, föl kell állítani a szövetekezeteket, fogvasztási és hitelszövetkezeteket, be kell hozni a mértékletességi társulatokat, mindenekelőtt pedig azon kell lenni, hogy a nép vallás-erkölcsi érületében minden módon erősítessék, mert akkor tud takarékos lenni, észével, erejével tudni fog okosan bánni. Törvényt kell hozni az uszorások ellen, meg kell adóztatni a börtét, azt az óriási

molochot, mely Magyarország gazdaközönségének amugy is csekély hasznát elnyeli. A mikor ezekről volt szó, a néppárt sohasem tudott pihenni, legjobb szónokait küldötte a harczba, kért és könyörgött a nép javáért. Emlékezzék vissza a képviselő ur *Rakovszky István* országgy. képviselő szereplésére, mikor ezelőtt pár hónappal a börtét megadóztatásáról volt szó, a ki egyedül többit fardott, mint az egész képviselőház és jóformán a néppártnak köszönhető az, hogy a börtét ma Magyarországon az adófizetők közé került.

Mit csinált akkoriban a függetlenségi párt? — A Kossuth-párti Eötvös, Komjáthy, Rátkay stb. képviselő urak a levéltárakat bujták, hogy a katolikus Ugron Gábor mennyi zabot szállított, mit csinált a talprákkal stb., szóval a protestáns függetlenségi pártiak minden áron ki akarták tekerni a katolikus függetlenségi pártinak a nyakát. Sőt, ha jól emlékszem, Komjáthy, Kossuth-párti képviselő urnak akkoriban arra is volt szava, hogy a börtét valamiképen meg ne adóztassák.

Látta ám ezt az ország t. képviselő ur és ne csodálkozzék, hogy megfélemedzett a róla megfélemedezőkről. Nagyon jó és okos dolog, hogy azok a kötött birtokok el nem idegeníthetők.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A szerelem proletárja.

Irta: X. X. X.

(Folytatás.)

— Csak hadd kiabáljon ott . . . tedd be az ajtót . . . Szabad sajtó . . . mindenki elmondhatja azt, a mi mondani valója van . . . Ül le! . . . Folytassuk tovább . . .

. . . Szomolánszky szerelme most megy keresztül a tűzpróbán. — Mit eredményez ez a próba, én sejtsem, de bizton e pillanatban még nem tudhatjuk. — De annyi bizonyos, hogy e tűzpróba csalhatatlan eredményekre fog vezetni. Aztán következik a te szerelmed tűzpróbája. — Valóban ez utóbbi engem megvalloim — jobban érdekel, mint az előbbi a Szomolánszkyé. — Idealizmus, Magda . . . tudod-e mi az? A realisták köpönyege. Nincs modellre szabva, mégis mindenkín jól áll, feltűnik, egy bizonyos jelleget kölcsönöz az egyéneknek, és eltakar bizonyos realis földi meztelenségeket . . . De hogy te mit takargatsz vele, azt még e pillanatban nem tudom.

— Elég, atyám elég! A legmélyebb szerelmet is képes megingatni a bizalmatlanság, a hideg filozofia, meggyilkolni a merev szavak; és én nem akarom, én nem engedem e szerelmet meggyilkolni.

— Félre értesz Magda! én nem akarom e

szerelmet meggyilkolni. Én nem tudok oly nagyot ütni, sőt egy ütést akarok elhárítani. — Itt nem a kétely, a bizalmatlanság, a bölcsekedés, a hideg szó fogja meggyilkolni a szerelmet, hanem a valóság, a tett!

— Minő tettről, miféle valóságról beszélsz? — Nézd . . . itt van az újságban a tegnapi jogászbárról szóló tudósítás.

— Mit nekem most a jogászbál, a táncz! — Megállj csak édesem, még nincs vége. Tudod, hogy e bála mily örömmel készülődünk, még tegnapelőtt is, hogy Szomolánszky kérelmére, — ki betegségét hozta fel ürügyül — maradtál el te is. — Ez nem baj . . . lesz még jogászbál Szomolánszky nélkül is! . . . De nézz ide, itt van a tudósításban két leánynév, ez már szerintem figyelemre méltó: Szomolánszky Hedvig és Krisztina!

Mutasd atyám!

— Itt van, Szomolánszky Hedvig és Krisztina. Tehát a Szomolánszky nővérei ott voltak. Ezt elhallgatta előlünk . . . Nemde, valószínű, hogy ő, ki minket a bála menetéről lebeszélte, maga is ott volt, hogy gardirozza nővéreit.

— Minő sértő föltevés ez atyám Szomolánszkyról.

— Igazad van: sértő, mert még csak pusztá föltevés. De küldj át Buljovszkynéhoz, ő Lillájával szintén a bálaiban volt, majd eldönti, való-e, vagy hipotesis.

— Mit nekem most a jogászbál, a táncz,

— szólt ingerülten Magda — különben is nem hiszem, nem is akarom tudni, ott volt-e, nem volt-e, ez lenyegtelen! . . .

— Ha Szomolánszky téged a bála menetéről lebeszélte és ő mégis elment, ebből a tényből nem látom — bármint szeretnem is — az irántad nagy szerelmer kisngárzani. Sőt ebből a tényből azt is következtetem, hogy Szomolánszkynek érdeke lehetett abban, hogy te ne menj el a bála. — Olyan magasabb miniszteri tükári politikát sejték ebben, mintha attól tartott volna, hogy ha veled, mint jegyesével, a bálaon többit tánczolt, többit foglalkozott volna, ez valakinek, pl. egy miniszteri tanácsos leányának feltűnik, szemet szur: a kívül szemben Szomolánszky ezt épen nem akarta.

— Nem, atyám, nem! Megbizom benne, szentül hiszem, hogy Szomolánszky nem is volt a bálaiban.

— Ho hó! . . . Egy perezre feledtem, hogy az idealisták nem féltékenyek. — Hja! az ideál magasan lebeg Mohamed koporsójaként az ég és föld között; a féltékenység földi érzelem, nektek pedig nem kell semmi abból, a mit földinek neveznek . . . csak egy valamieske — a férj!

Szél Magduskának pedig nem voltak igazak a sejtélmiei, mert Szomolánszky ott volt a bálaiban virradatig. — A harmadik négyest is Gorbo Evelinával tánczolta. Kitünően mulatott, elemében volt.

— Buljovszkyné ő nagyságától egy levél — szól a szóbalány — oda nyújtván a levelet egy ezüstszínű tálcán urának.

Mai lapunk 4 oldal.

ÜJDONSAGOK

Sok becsületes munkás találja meg azokon munkájának megerdemelt, tisztességes bérét, míg ha zsidó kézre kerülne, a munkásokból igavonó rabszolga, aztán szocialista meg anarchista válnék. — Ha földbirtokok akarják juttatni a függetlenségi képviselő urak a szegény magyar népet, legyenek inkább azon, hogy jó törvények által megerősítettven, visszakapja őseinek birtokait, a mely zsidókézebe került. **Egy heccokplán.**

A vízvezetési ügy.

Sok huza-vona után ismét szó esik a vízvezetéről s most sem adhatunk kedvező eredményről hírt, mert még most sem tudjuk, van-e annyi víz az aszal-völgynek, hogy elláthatná vele a várost évtizedeken át s fizetni azért uton-utfélen kell. Az előmunkálatok befejezte után a vízmű létesítésére pályázat hirdettetett, az eredmény nemleges volt, pályázó nem akadt. Annak idején a közgyűlés az egész ügy elintézését egy nagyobb bizottságra bízta s egyidejűleg felhatalmazta, hogy kedvezőbb feltételek mellett előnyös pénzviszonyok között újabb pályázati hirdetményt bocsásson ki. A vízvezetési nagyobb bizottság az alkalmat most találta legkedvezőbbnek s előnyösebb feltételek mellett kibocsájtotta a pályázati hirdetményt december 1-én lejárató határnappal.

A bizottság az alkalommal tárgyalta a *Rumpel és Waldeck* cég kérelmét, melyben a cég az előmunkálatokért járó 20,000 korona kifizetését kéri. A bizottság az előmunkálatokért járó s számszerűleg megállapított 4000 korona díj kiutalását véleményezi, az 16,000 korona kiutalását azonban ez idő szerint korainak tartja a szerződés 7. pontja értelmében, mely a következőket mondja: „Azon építészeti költségeket is megfizeti a közönség 16,000 korona erejéig, melyek nevezett cég által az előmunkálatok folyamán olyképen létesítettek, hogy azok a vízmű kiépítésekor mint végleges építmények annak keretébe bevonhatók és felhasználhatók.”

Az a kérdés merült fel tehát ez esetben,

— Olvasd Magda.

Magda remegéssel törte fel a levelet, mely egy nagy titkot őrzött piros pecsétje alatt. Megtört suttogó hangon olvasni kezdé:

„Bocsáss meg, a tegnapi bál után halálra törődve Lillámmal együtt az ágyat őrizzük. Nagyon jól mulattunk, végtelen sokat táncoltunk. Lillámát Szomolánszky is kitüntette a táncban. Holnap személyesen többet.

— Ime Magda, valóvá vált a hipotézis.

„No, ne sirj . . . most már vége a kételyeknek, a böleseknek. — Elégített fogunk szerezni, nyomban, megnyugtató elégtételt, kiméletlent, olyat, a minőt Szomolánszky megerdemelt: egyetlen szó indokolás, egy kísérő magyarázó betű nélkül küldjük vissza — jegygyűrűjét.

— Soha! édes atyám . . . soha! kiáltott Magda — két fekete szemhéja alatt sűrű karikák képződtek, a föllakadó könyvek elhomályosították a szem szivárványát . . . s oda támolygott édes atyjához, nyakába borulva fuldokló zokogással tördelé: soha . . . soha!

A másik szobában éppen az oszonnához terített a szobaleány, midőn Szomolánszky egész váratlanul fölynitá az ebédlő ajtó szárnyait.

— Betyár! üdvözlé a kajdás egykori gazdáját. Betyár . . . betyár . . . racsosol szívélyesen feléje, nagy madárszeretettel. — A mit persze némán tudomásul vett Szomolánszky, talán nem is merete volna hasonló hízogó szavakkal viszonzni. Érezte ő, hogy oly ügyesbajos dolgokban jár, minden pillanat drága,

vajjon a nevezett cég teljesített-e oly munkálatokat, hagyott-e hátra oly építményt, mely a vízmű végleges felépítésénél a 16,000 koronának megfelelő értéket fog képviselni? A bizottság megítélésére egyedül illetékes fórumnak a belügy-ministeriumot tartván a kérdés e részének megállapítása végett az ügyet felterjeszté s ha a ministerium — szakközégek véleménye folytán az eddigi építmények értékét megállapítja, a város közönsége ez összeget a nevezett cégnek kifizeti.

Véleményünk szerint az ügy illetén megoldása nem a legszerencsésebb: mert jelenleg még a szakközégek sem állapíthatják meg, hogy egy, a jövőben létesítendő vízműnél az eddigi munkálatokból és felülépítményekből melyek bírnak oly marandó értékkel, hogy jövőben is a jelenlegihez hasonló értéket fognak képviselni. Kérdés, nem kell-e az eddigi munkálatok egy részét mellőzni a vízmű létesítésekor? S ha igen, az esetleg mellőzendő építmények után járó összeg nem jogos követelése a cégnek, mert, hisz a szerződés 7-ik pontja világosan kimondja, hogy az összeg csakis akkor esedékes, ha a munkálatok a vízmű kiépítésekor mint végleges építmények annak keretébe bevonhatók és felhasználhatók.

Ezek után, véleményem szerint, a cég kérelme most még idő előtti s így nem tárgyalható, csakis a vízmű kiépítésekor s ekkor sem a ministerium az illetékes fórum a 16,000 koronának megfelelő s ellenértékként szereplő építmények megbecsülésére, mert hisz ez esetben a város közönsége és a cég mint szerződő felek állnak egymással szemben s az esetleges nézeteltérés kiegyenlítésére miért éppen a ministerium illetékes, azt nem tudom. A kérelem elutasítása esetén szerzen érvényt a cég a szerződésben gyökeredző jogainak szükség esetén peres uton is, de ez esetben is az építmények értékének megítélésére első sorban a városi mérnöki hivatal van hivatva.

nincs idő most e madárfilozofia igazságáról elmélkedni.

Izgatottan oda szolt a szobalányhoz:

— Jelentsen be az öreg urnak, szeretnék vele pár bizalmas szót váltani, kérdezze meg melyik szobában fogad.

— Azonnal — szolt a szobalány — nyomban megvívó Szomolánszky izenetét urának.

Szololánszky egyedül maradt, a nagy consol tükörbe pillantott, mely a platinotypia fénytelenységével híven tükrözé vissza halovány arcát. Öltözékén végig nézett, nyakkendőjét idegesen megigazgatván kalóz szemekbel ügyelt a salon ajtajára, melyen áthangzottak a szenvedélyes szavak, kivételö volt az egész polemia, mely az öreg Széll és leánya közt e pillanatokban lefolyt.

— Ah! Szomolánszky! éppen a legjobb pillanatban, hallod-e Magda? Szomolánszky, itt nálunk, . . . csaknem lehetetlen! . . . no, majd a szemébe nézek vajjon ő-e valóban, vagy a régi Szomolánszky hamis hasonlata.

— Éreztem, sejtettem, tudtam én, hogy eljő, atyám! ő az a régi, a jó, a hü Szomolánszky. — Eljött, hogy igazolja magát fényesen, hogy lemossa a gyantut, eloszlassa meggyűrt lelkem aggodalmait! . . . óh . . . hol van, hadd beszéljek vele, hadd halljam megnyugtató szavait . . . hol van?!

— Mily extázis ez Magda! . . . Mit beszélsz itt össze-vissza! . . . Ime az utolsó pillanat, még most sem késő, add ide jegygyűrűdet, kikosarazom a nevedben, oda vetem a szemébe!

A városi rendész kérelmére, Vas Krikszaton, sírcs-csistercita-rendű áldozópap, a számtan és fizika rendes tanára, a székesfehérvári főgimnáziumhoz disponáltott.

— **Lóverseny.** A 12. dásidás-vezred tisztikara az idén is megtartja az évenként szokásos lóversenyt az u. n. 3-ik számú gyakorlóterén f. évi augusztus hó 2-án. Az érdeklődés már is nagy ily reméljük, hogy mint eddig, az idén is nagy számú közönség jelenlétében folyik le az érdekesnek mutakozó lóverseny.

— **Hornik ur segédje.** Hornik Ádám helybeli szabóiparosnál volt alkalmazva Burdon József szabó segéd s annyira megnyerte a gazda tetszését, hogy ez utóbbi megbizhatóságára való tekintettel az Almádban létesített főüzletben alkalmazta mint főmunkást. A napokban nézeteltérés következett a gazda és segédje között, a minek folyamányaként Hornik Ádám panaszfeljelentést tett segédje ellen, mert állítólag ez utóbbi az üzletből több izben szövetet lopott, s az adósoktól minden felhatalmazás nélkül adóságok fejében pénzt vett fel, s azt gazdájának nem adta át. A vizsgálat folyamán Burdon József a vád első részét tagadta, azt azonban, hogy pénzt vett fel, beismerte. Egyidejűleg felomása kapcsán határozott vádakkal lépett fel gazdája ellen, a melyeknek valódiságát a megindítandó vizsgálat lesz hivatva megállapítani.

— **Az árvaházi bizottság** ma d. e. 9 órakerülést tartott, melynek legfontosabb tárgya a megüresedett árvaházi helyek betöltése volt. — **A Havranck József** polgármester elnökele alatt megtartott ülésen árvaházi gondozásra felvettett 4 fiu gyermek és feltételeesen 1 leány-gyermek.

— **Rablótámadás** Králik János szomolnoki illetőségű, 47 éves timársegéd, f. hó 25-én délután betért a Kaposi-féle jóhírű leubjba, s ott kedves baráti viszonyt kötött egy az üzletben alkalmazott, kétes híru felharszemélylyel, s e körülmény okozta vesztét. Kiss Juli, a jeles perfida a vágóhíd felé csalta a hálójába kerített

. . . add ide, ne bélyegezze a kezdetet tovább. . . add ide! . . .

Soha atyám! Soha! érted: százszor mondom: soha, a száza ezerszer érzem: hogy — soha! . . . Ez az én jogom . . . és én e jogomat nem engedem, semmi atyai, semmi földi talomnak elpörteni. — Ez nem a te atyai jogod, ez az én egyéni jogom! Jogommal élek, jogomat követelem, s nem engedem, hogy Szomolánszkyt kikosarazd, bármí következményeket vonna is maga után; meggátolom, megakadályozom.

— Ez ideális megnyilatkozásra meghajtom ösz fejem. Jól van, tiéd a jog, nem perlek el belőle egy szemernyit sem; ne félj, nem élek vissza atyai hatalmammal. — Maradj csak itt, várj be nyugodtan, majd beszélék Szomolánszkyval, ugyis bizalmasan egyedül velem óhajt beszélni.

— Nem, atyám! . . . Látni akarom Szomolánszkyt, én akarok vele beszélni.

— Itt maradsz! kiáltá ingerülten az öreg Széll — ez meg az én atyai jogom, parancsom, a niből meg én nem engedek egy szemernyit sem elperelni! . . . Itt maradsz . . . értetted, bevárod visszatértemet. Ezzel az ebédlőbe lépve becsapta maga után a salon ajtaját.

(Vége következik.)

timárségét, s a vágónid mögött mintegy varázsütően előgrott a bokorból két gyanus alak a Králikot agybafőbe vagdalták, szarkálták s 16 korona készpénzt elrabolták. Králik elvesztette az eszméletét a nagy vérvesztés következtében, s csak, mintán a mentők a városi kórházba szállították, tért magához. Sebei veszedélyesek, de nem halálosak. A beszerzett adatok szerint a tettes mintegy negyven év körüli, s Kiss Juli társaságában Csoór felé vette az útját. A csendőrorjárat látta őket a csoóri uton, ekkor azonban még nem volt tudomásuk a történetéről. Ily jeles firmák már többször akadtak a Kaposi-féle lebujiában, s csodák-csodája, e hely még mindig virágzik, és senki sem gondol a helyiség bezáratására. Talán most már itt az ideje!

— **Ifjúsági uszóverseny.** A Peuser-féle rózsaszígeti uszoda vezetője, Alt Henrik, középisk. tornatanár aug. 4-én d. u. fél öt órakor a női uszodában uszóversenyt rendez. Tét 60 fillér, belépti-díj 20 fillér, melyből az ezüst, bronz-érmek, továbbá a palackverseny költségei lesznek fedezve. 1. Megnyitó-verseny 100 yard. I. ezüst, II. bronz-érem. 2. Uszói tanulók versenye 30 yard. I. ezüst, II. bronz-érem. 3. Háton uszás 100 yard. I. nagy, II. kis bronz-érem. 4. Hölgyek versenye 100 yard. I., II. Emléktárgyak. 5. fél Angol mérföldes (8045) főverseny I. ezüst, II. nagy bronz-érem. 6. Ifjúsági tételny verseny I. nagy bronz-érem. 7. Tréfás palack verseny. Nevezni lehet a rózsaszígeti uszodában, hol a verseny szabályok is meg udhatók.

— **Megjönnek a honvédek.** A m. kir. székesfejevári 17. honvéd gyalog-ezred 1. és 2. zászlóalja f. hó 28-án tér vissza ismét városunkba a hét heti farszto ezred-gyakorlat után. Városunk közönsége örömmel várja honvédeink megérkezését, a kiknek tisztjei derék, rokonszenves alakjai társadalmi életünknek.

— **Ismét tűz Várpalotán.** Még a f. hó 23-iki tüzeset félelmét alig élte át Várpalota közönsége, midőn f. hó 25-én rémes kongatás jelezte, hogy ismét tűz ütött ki a községben. A kongatásra az egész község talpon volt. A tűz *Deutsch* bérkocsitulajdonos házában ütött ki d. u. 2 óra tájban s néhány percz alatt elhamvasztotta a faszindelyes tetőzetet s az akkor keletkezett nagy szél messze elhordta az égő zsaratnokot s nem is eredménytelenül, mert néhány percz mulva már *Bujtár* Ágoston szomszédos háza is lángokban állt, sőt a posta-épület tetőzete is tüzet fogott. A kétségbeesés nöttön nött s a rend fenntartása az ugynevezett „rendfentartó-testület” dicséretes buzgalomáról tanuskodik. Hogy a tűz már négy óra tájban lokalizálva lön, kizárólag ama körülménynek köszönhető, hogy a tüzoltók a közönséggel együtt valóban egy szívvel-lélekkel fogtak az oltási munkálatokhoz. A tűz keletkezésére vonatkozólag kétféle hír kering: némelyek szerint a padlásra rakott nedves széna a tető melegétől gyulladt meg, mások szerint a kocsisok vigyázatlansága okozta a tüzet. A kár mintegy háromezer forint, melynek nagy része biztosítás folytán-megtérül.

— **Uj állomás.** 1900. évi augusztus hó 1-én a budapest-pragerhofi vonalon Csáktornya és Polstrau állomások között fekvő 34. számú őrházánál „*Miksvár*” elnevezéssel személyforgalomra berendezett megállóhely nyitattik meg, melynél a 205., 207., 206. és 208. sz. személyvonatok utasok fel vagy leszállása céljából „feltételesen” meg fognak állani. E megállóhelyen menetjegyek nem adatnak ki és podgyász, expresszárúk, valamint kutyák nem vétetnek fel, hanem ez illetek utánfizetésképp (pótlék nélkül) szedtetnek be. „*Miksvár*” megállóhelyről az említett vonatok a következő időkben indulnak: Budapest Dv. felől Pragerhof felé: a 205. sz. vonat 4 óra 27 percz délután, a 207. sz. vonat 6 óra 17 percz

reggel. Pragerhof felől Budapest Dv. felé: a 206. sz. vonat 10 óra 39 p. délelőtt, a 208. sz. vonat 9 óra 44 percz éjjel.

— **Hirtelen halál.** *Sági* József, 49 éves, pákozdi halász f. hó 23-án Dinnyésen mezei munkával foglalatkodott, midőn hirtelen rosszul lett s eszméletét elvesztette, majd pedig, mielőtt orvosi segélyben részesítették volna, meghalt. — Miként az orvosi vizsgálat megállapította, halálát napszúrás okozta.

— **Ügytelenség.** *Nagy* János 28 éves, nőtelen tánci lakos az éjjel 1 és 2 óra között felakasztotta magát. Mire hozzátartozói észrevették, már halott volt. Tettének oka ismeretlen.

— **Árvapénzek és szövetkezetek.** Egyes vármegyékben mozgalom indult meg az árvapénzeknek az országos központi hitelszövetkezetnél való elhelyezése iránt. Így Torontál körülbelül hétszáz ezer koronát küldött a központba, Jász-Nagy-Kun pedig kétszáz ezer koronát szavazott meg, ezt a példát követte Somogy is. Az egyes megyék annál inkább meglehetik ezt, mert a pénzt első sorban a területükön alakult hitelszövetkezetek dotálására fordítják, tehát az oda térül vissza, a honnan jött.

— **Lélekelő ünnepély** folyt le f. hó 24-én este a helybeli Laczkovich-féle vendéglőben. Az itteni posta- és távirtda-hivatal altisztja és szolgaszemélyzete fényesen sikerült estélyt rendezett *Beke* Jánosok posta- és távirtda-altiszt tiszteletére, ki 25 év óta szolgálja a postai közügyet és mindvégig Székesfejevárt. A tisztikar számos tagja is ellátogatott, hogy poharát ürítse a jubilans egészségére. — A jubilans értékes emléktárgyat kapott egy a tisztikar, mint az altisztja és szolgaszemélyzet részéről.

— **A betegsegelyző pénztárak jövője.** A kereskedelemügyi miniszter nincsen megelégedve a munkások baleset és betegség esetén való biztosításáról szóló törvénnyel s annak módosítását tervebe vette. De nemcsak a miniszter, hanem a munkások és munkaadók sincsenek megelégedve a kerületi pénztárak mai szervezettel. A véleményezésre felkért szakközegyek: a kerületi pénztárak és keresk. és iparkamarák most készítik szakvéleményeiket, de ezeknek nem lesz meg a kívánt eredménye és sokkal helyesebb volna, ha a munkások és munkaadók panaszait is figyelemre méltatná a törvény revíziójában a miniszter. Így legfeljebb az lesz elérve, hogy a kerületi pénztáraknál behozzák az áldatlan centralizációt, a mely legfeljebb egy pár központi tisztviselőre nézve lesz zsebbevágó dolog. A centralizáló szándékra vezethető vissza valószínűleg a miniszter azon intézkedése is, mely a néhány nap előtti hivatalos lapban jelent meg s melynek értelmében a Neuschloss-féle vasizci taningyár és gőzfürész részvénytársaság barsai telepén létesíteni szándékolt betegsegelyző-pénztár felállítását nem engedélyezte.

— **Pályázat.** Az agárdi kántortanítói állomásra f. évi augusztus hó 10-iki határnappal pályázat hirdettek. A pályázati hirdetmény tételét szerint az állomással egybekötött évi jövedelem 978 korona. Pályázni kívánó képesített tanfírfiak kellően felszerelt és nagyméltóságú grót Nádasy Ferencz urhoz intézendő folyamodványokat a pályázati határnappig az agárdi róm. kath. lelkési hivatalhoz (u. p. Dinnyés, Fejérmegye) küldjék be.

— **A nőegylet gyűjtése.** A folyó évi május hóban a székesfejevári jótékony nőegylet által rendezett gyűjtés alkalmával a szegények segélyezésére kegyes adományokat adtak a következők: (Polytás.) III-ik gyűjtőiv: *Karl* József, *Madaras* Lipótné, *Wertheim* Arminné, *Zirczi* rendház 10—10 kor., *Flits* Miklós *Karl* Istvánné, *Pápay* Nándorné 6—6 kor., *idb. Eisenbarth* Ágoston, *Freud* Salamon, *dr. Molnár* József, *özv. Nagy* Istvánné, *Beihard*, *Tóltényi* Antalné 4—4 kor., *Báró* Botmer 3 kor., *Barnai* Ignáczné, *Berezcky* Lajos, *Chimpoka* Mihály, *özv. Eisenbarth* Ferenczné, *ifj. Eisenbarth* Ágostonné, *dr. Faludi* Gyula, *Flékete*, *özv. Flégl* Edéné, *Grünfeld* Józsefné, *Grünfeld* Jakabné, *dr. Gerber* Ká-

rolly, *dr. Hercz* Oskárné, *Havranek* Józsefné, *Hirschfeld* Adolfné, *Hübner* Károlyné, *dr. Krausz* Zsigmondné, *Kren* Ignáczné, *özv. Kubik* Jánosné, *özv. Klein* Józsefné, *Lövy* Gyuláné, *Melczerné*, *Mihályi* Józsefné, *Neumanné*, *Pásztori* Sándorné, *Pataki* Arminné, *dr. Planer* Béláné, *Pék* Jánosné, *Reé* Istvánné, *Reinicz* Lipótné, *dr. Say* Viktor, *dr. Spinka* Adolfné, *Schlesinger* Gyula, *Szelke* Kristófné, *özv. Szammer* Imréné, *Szepessy* Gézáné, *Tóth* Aladárné, *Tóthné*, *Turmayer* Józsefné, *Vajmár* Ferenczné, *Weisz* Heinrichné, *Weisz* Jakab, *Vildenauer* Jánosné, *Závodnik* Sándorné 2—2 kor., *Albrechtne*, *Deutsch* Gyuláné, *Deutsch* József, *Eisler* Adolf, *Feldmann* Heinrichné, *Herendi* Vilmosné, *Koronafné*, *Krausz* Ignáczné, *Kubik* Lenczi, *Kovátsné*, *Mellán*, *Mihályiné*, *Melcz* Jakabné, *Námesy* Ferenczné, *Námesick*, *Nemsics*, *Pick* Józsefné, *dr. Ritscher* Zsigmondné, *Szalczberger*, *Schmelcz* Jakóné, *Schönbergerne*, *Wolkensteinné*, 1—1 kor., *Seemann* Józsefné, *Weisz* Adolfné 60—60 fill., *Mészáros* Jánosné, *N. N.*, *N. N.*, *Pollák* Arminné 40—40 fill., *Kasó* Ferenczné, *Valut* Ferenczné 20—20 fillér. Összesen: 196 korona 20 fillér. — IV-ik gyűjtőiv: *Felmayer* István és fiai 20 kor., *dr. Csöppenszky* Ferenczné, *Dietrich* Szilárdné, *báró* Fiáth Pálné, *özv. Felmayer* Károlyné, *Hahn* Jakabné, *Huszár* Károly, *Kuti* Márton, *Komáromy* Károly, *Károly* János, *dr. Lövy* Károlyné, *Mayer* Károly, *N. N.*, *özv. Say* Rudolfné, *dr. Szabady* Józsefné, *Suborics* Jenő 10—10 kor., *Flits* Miklós, *Schlammadinger*, *Hamvasy* 6—6 kor., *Gremesberger* István 5 kor., *Engst* Aurelia, *Farkasdy* Dezsóné, *G. E. Grundböck*, *F. N.*, *Heinrich* Aranka, *Imrichné*, *Lövingerné*, *Pap* Gáborné, *Perl* Miksáné, *Pisky* Lászlóné, *Schvarczbachné*, *Sch.* A. 4—4 kor., *Emmertné*, *Fanta* Adolfné, *Havranek* Lajosné, *dr. Saára* Gyuláné 3—3 kor., *Bierbauer* Mariska, *Brestyánszky* Carolin, *Balog* Ferenczné, *dr. Bierbauer* Vietorné, *Fejér* Carolin, *dr. Faludi* Miksáné, *Felmayer* Juliska, *Fodor* Józsefné, *Gróze* Gyözöné, *Huszár* Ágostonné, *Herrmann* Edéné, *Juraszek* Jánosné, *dr. Kerekes* Lajos, *özv. Kerestury* Ödönné, *dr. Kövessy* Istvánné, *Kreizler* Zsigmond, *Károlyfyné*, *Klökner* Józsefné, *Lauschmann* Józsefné, *Lakatosné*, *Mayerhoffer* Ferenczné, *özv. Mattesz* Ferenczné, *Mihajlovics*, *Plossekné*, *Rainiss* Mátyásné, *Simonsits* Lajosné, *Schererné*, *Schmidl*, *Szilágyi* Ágostonné, *Szegfü* Ignáczné, *dr. Szigeti* Lajosné, *dr. Theodorovics* Döméné, *Vértessy* Józsefné, *Vértess* Józsefné 2—2 kor., *Lusztig* Lujza 1 kor., *60 fill.*, *Major* Lajos 1 kor., *50 fill.*, *Csekő* Jolán, *Fischer* Anna, *Fleiser* Lajosné, *Görczy* Ottóné, *Horváth* Zsigmondné, *özv. K. K.*, *özv. Lechner* Ferencné, *Szinger* Arminné, *Wínschné* 1—1 kor., *Gévay* Károlyné 60 fill. Össz. sen 155 kor. 70 fillér. (Polyt. köv.)

Utazás az egyházi zene körül.

Irta: **Terézius.**

A czim egy kissé furesa, de talán nem éppen helytelen. Mielőtt azonban belefognánk egy némely véleményünk kifejtésébe, szükségesnek véljük. — mert mi tagadás benne, a félreértések, a rosszakaratu elferdítések és gyanakodások, ha nem is mindig veszedelmes, de kellemetlen és bosszantó korszakát éljük. — előre boesátani, hogy minden önzetlen, igaz törekvést kath. egyházi zenénk hazánkban való előmozdítására, *augusztentegyházunk számú* elka. akarat. utasításai, és lelkiismeretben kötelező, tehát önkényűleg ragy minden kicsiségért nem mellőzhető rendelkezési szerint! — tisztelünk s őszinte méltánylásban részesítünk.

Hogy mi indított e sorok megírására, azt is megmondjuk. F. hó 8-án a „Budapesti Hirlap” irodalmi rovatában ezt olvastam: „A Mátyás-templom ének- és zenekara, a mely a fővárosban az *igazi egyházi zeneművészet fejlesztésében* és művészi előadásában ugyszólván az egyetlen tagjainak jövőjét akarván biztosítani: nyugdíjalapot óhajt létesíteni. A terv megvalósítására a

közönség érdeklődését, jóindulatát és áldozatkészségét kérve, egyházi ének- és zene-előadást rendeznek július 12-én, csütörtökön délután 6 óra-kor a budavári Mátyás-templomban. Belépő-díj nincsen! (no még ez is kellene!) stb.

Ez érdekes és életrevalóság az egyházi zene terén. Azután meg ingyen élvezet a székesfővárosi közönségnek.

Ez a kis közlemény ragadtatott velünk tollat. Helyesen-e, jogosan-e? Firtassa meg az olvasó-közönség.

Midőn boldogult dr. Witt Ferencz, ki igazán életét adta az igazi, az anyaszentegyház szíve szerinti egyházi zenéért, 1865-ben kibontotta a szent zene zászlaját¹⁾, Németországban, Ausztriában éppen oly vigasztalan állapotok voltak egyházi zene terén, mint a milyenek nálunk még ma is vannak az egész vonalon. Csakhogy Witt és lelkes társai munkálkodásának, fáradozásának, akadályt nem ismerő áldozatkészségének már 1872-ben egy általános *Cecilia-egylet* volt az eredménye! A szent ügyért lelkesedő, akkor 33 éves fiatal pap Witt, 1867-ben Innsbruck-ban a német katolikusok nagygyűlésén személyesen is megjelent. A mit az előtt két évvel írásban hirdetett, hirdette most élőszóval, bátran, lelkesen, meggyőzően. Szava gyújtott, lángoló buzgósága hódított, tünterithatalan meggyőződése elragadta a kedélyeket, egész valóját oly élénken jellemző, bámulatos áldozatkészsége, mely nem számolt eshetőségekkel, hanem csak a szent ügy igazát tartotta szem előtt, bámulatba ejtette, meggyőzte a jelenlévőket. A nagygyűlés vendégei világgá vitték a hallottakat, pártolták az eszmét és -- az egyházi zene reformja el volt határozva.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

-- **Útmutató** a Mócsy-Petrovácz-Schultz-féle Olvasó- és Tankönyvek módszeres földolgozásához. A Szent-István-Társulat pályázatán díjat nyert munka. Írta: *Dreisziger* Ferencz. Budapest, 1900. 8-rét, 224 lap. Ára 2 korona. *Dreisziger* Ferencz *Útmutató*-ja a kath. osztatlan iskolák III-IV. és V-VI. osztályai számára írt olvasó- és tankönyveknek készült. Az olvasó- és tankönyvek szerzői az ő jeles könyveikben megoldották az osztatlan iskolák nagy problémáját, az *Útmutató* szerzője pedig azt mutatja meg, miként használja a tanító a könyveket eredményesen. Az *Útmutató* röviden, de világosan fejtegeti az osztatlan iskolák számára írt ezen könyvek szerkezetének egyik legkimagaslóbb és már sokak által követett tontos elvét: a párhuzamos, váltakozó tanmenetet. Utána részletesen fejtegeti e könyvek anyagberendezését. Ez után a különféle olvasmányfajok tárgyalásának részletes és a legújabb vívmányok tekintetbe vételével készült ismertetése következik. S itt sokban Willmann elveire bukkanunk, a mi csak ajánlja e könyvet. Az elméleti részt a nyelvtan tanításának és a fogalmazásban való bevezetésnek igen helyes és praktikus módszere fejezi be. Ezt az elméleti részt és a könyv végén az osztatlan iskolák számára készült órarendet azok a tanítók is haszonnal tanulmányozhatják, kik nem a szóban forgó Olv. és Tankönyvek szerint tanítanak, s kik nem kath. iskoláknál működnek. -- A gyakorlati rész egy igazán praktikus használati utasítással kezdődik. Utána következnek a könyvek összes olvasmányainak módszeres földolgozását mutató vázlatok. Végül minden olvasmányfajtaból egy-két teljesen kidolgozott mintaleckét talál az olvasó. Legvégül egy pár nyelvtani és egy fogalmazási mintalecke zárja be e jeles

¹⁾ A füzetnek, melyet említett évben világgá bocsátott, címe: „Der Zustand der katholischen Kirchenmusik zunächst in Altbayern.“

Útmutató gyakorlati részét. A könyv tartalomjegyzéke -- s ez igazán ügyes gondolat -- egyszerűségi tantervül is szolgál. Külön megjegyzendő még, hogy minden olvasmány földolgozásának átlagos ideje is ki van mutatva. Ez a munka igazán számot tesz az újabb szakirodalomban; a vezérkönyv-szerkesztésben pedig sok tekintetben útmutat a jövőre. Abban a meggyőződésben élünk, ha olvasó- és tankönyveinkhez a könyvkiadók eddig ilyen vezérkönyveket is adtak volna, népiskoláink belső élete -- a módszeres oktatás tekintetében -- sokkal előbbre állana. Az elmélet és gyakorlat egymást támogatják és világítják e könyvben; a tanító mindezen munkájában segítséget talál; de azért a tanítói önállóságot le nem nyűgözi, sőt ennek kifejtését egyenesen maga után vonja. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

KÖZGAZDASÁG.

— **Az élő baromfiak szállításánál** az etetés és itatás megjelölésére a közönség tájékozatlansága következtében sok kárt és nehézséget okoz, mivel a feladók számos esetben oly helyeket jelölnek meg, a hol ezen munkálatok egyáltalán nem, avagy csak a szállítmány nagy késésével teljesíthetők. A magyar államvasutak, a dijszabások és menetrendek készítésénél gondoskodtak róla, hogy oly állomásokat jelöljenek meg, ahol a baromfi a napnak bizonyos meghatározott etetési és itatási idejében mindenkor minden késés és fennakadás nélkül élemezhető legyen és friss vizet kapjon. Az állomások ezért utasítatnak, hogy a feladónak a helyes megjelölést megmagyarázzák és az élemezési állomások kiválóságában segítségüket nyújtssanak; azután, hogy az ilyen etető állomásokat táviratilag értesítsék az érkező szállítmányról.

— **A pénzpiacról.** Az utóbbi napokban ugy Budapestben, mint Bécsben rosszabbak a pénzpiacz viszonzai. Elsőrangú váltót 4 1/2 százalékon alul

nem lehet elhelyezni, bár a szükséglet nem volt tulságos nagy. Az osztrák-magyar banknál tegnap a benyújtás csak 900.000 korona volt, melylyel szemben 3 millió korona volt az esedékesség. Report 4 3/4-5 százalék volt. Berlinben bőven volt pénz és ultimóra 3 7/8-3 3/4 százalék mellett nagy összegek valának kaphatók. Londonba nagy összeg arany érkezett Amerikából és újabb szállítmányokat várnak, a mi a pénzviszonyok javulását mutatja. -- Az arany ára 77 shilling 10 pence. -- Egy londoni kiváló szaklap azt jelenti, hogy a francziabank legközelebb 3 százalékról 3 1/2 százalékra fogja emelni a kamatlatát. Párisból azonban erről még nem érkezett hír, sőt nem is valószínű, mert a franczia bank legutóbbi kimutatása oly óriás aranyérc-kincsről számolt be, a mely egyáltalán nem okolná meg a kamatlat fölemelését.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Uj butor raktár!

Tisztelettel van szerencsém a n. érd. közönség becses tudomására hozni, hogy helyben, Buza-piacz (Simor-utca) 1. sz. dr. Szendefi-féle házban (az emeleten)

uj fiók butor-raktárt

nyitottam, melyben a legjobb butorokból, ugyszinte menyasszonyi kelengyékben nagy raktárt tartok és a budapesti raktáraknál jóval olcsóbban árusíthatok.

Garnitúrák bámulatos olcsó áron kaphatók!

Tisztelettel

Id. Füstér Imre.

Ifj. SCHAUMANN JÓZSEF

ARANYOZÓ, MÁRVÁNYOZÓ, TEMPLOMDISZITÓ, TÜKÖR-, KÉP- és KÉPKERET RAKTÁRA

SZEKESFEHÉRVÁROTT,

Szt.-Imre-utca 2. sz. (Barátok uj épületében.)

A főtisztelendő Clerus. magas nemesség s. t. kegyuraságoknak üzletemet szíves figyelmébe ajánlani bátorkodom.

Művelem és elvállalom a templomdiszítésnek következő ágait:

Oltárépítésetet és oltárdiszítést,

uj oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szentsirok építését aranyozását és festését,

minden styben, beadott rajz vagy tölem tervezett rajz után a legegyszerűbb s a legdiszesebb kivitelig.

T. Ifj. Schaumann József urnak

Székesfehérvárott.

A számlát az aranyozási munkáról már néhány nap előtt megkaptam, nagy mérvű elfoglaltságom miatt azonban ezt csak most hozhatom becses tudomására. -- Egyuttal írásban is örömmel értesítem, hogy az aranyozási munkával, nevezetesen a gyertyatartók megaranyozásával nagyon meg vagyok elégedve, s a mennyiben tehetem még enyár folyamán a főoltár egész aranyozásának felújítását Önnel fogom végeztetni.

Fogadják kedves Schaumann Ur tiszteletem és köszönetem nyilvánítását, melylyel maradtam

Várpalotán, 1900. jul. 7-én.

igaz tisztelője

Domján Károly, plebános.

Tisztelt Schaumann Ur!

A paduai sz. Antal képre vonatkozó tudósítását köszönettel vettem s azt alkalmilag elhozatom.

Ezen alkalommal szélsőséges örömmel tudatom, hogy a velencei r. k. templom főoltárkép rájáának, valamint a gyertyatartóknak megaranyozásával nagyon meg vagyok elégedve s mindenkinek tetszését és dicséretét kiérdemelte; s így önt bárkinnek, pártfogásába a legmelegebben ajánlom és ajánlhatom.

Velence, 1899. nov. 14.

tisztelettel

Beleznay István, plebános.